

Байдуж Юлія Ігорівна,
слухач магістратури
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Кахович Олена Олександрівна,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЛІЦЕНЗІЯ ТА ЛІЦЕНЗІЙНИЙ ДОГОВІР ЯК ПРАВОВІ ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ОБ'ЄКТА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Особливою правовою формою використання творів науки, літератури, мистецтва та інших об'єктів промислової власності є цивільно-правові договори. У національному законодавстві вони визначені як договори на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Об'єктом даної категорії договорів є нематеріальні блага, які можуть виступати як такі через вираження в такій об'єктивній формі, яка дає можливість їх відтворювати та розмножувати. Такі договори широко використовується в багатьох країнах світу в якості адміністративного заходу для регулювання підприємницької діяльності як юридичних так і фізичних осіб.

Відповідно до статті 1108 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), за ліцензійним договором, одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін, з урахуванням вимог Цивільного кодексу України та інших законів. У випадках, передбачених ліцензійним договором, може бути укладений субліцензійний договір. За ліцензійним договором надається невиключна ліцензія, якщо інше не встановлено ліцензійним договором [1].

Ліцензійний договір, як і будь-який цивільно-правовий договір, має відповідати вимогам закону і містити всі необхідні умови та реквізити, без яких договір недійсний. Ліцензійний договір має бути укладений у письмовій формі, якщо інше не передбачено погодженням сторін. Письмова форма не є обов'язковою для авторських ліцензійних договорів про опублікування твору в періодичних виданнях та енциклопедичних словниках. Ліцензійні договори про надання використання об'єктів права інтелектуальної власності можуть мати форму простої невиключної ліцензії або виключної ліцензії [2, с. 98].

Різниця між ліцензією та ліцензійним договором полягає в тому що ліцензія – це документ, який дозволяє ліцензіату використовувати об'єкт промислової власності в певній обмеженій сфері, та може існувати незалежно від наявності ліцензійного договору, а предметом ліцензійного договору є ліцензія на право використання об'єкта інтелектуальної власності ліцензіату на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог ЦК України та інших законів [3, с. 2].

Поняття ліцензійного договору є ширшою категорією за поняття ліцензії, адже саме ліцензія на право використання об'єкта інтелектуальної власності є складовою частиною ліцензійного договору.

Статтею 1107 ЦК України визначається загальний перелік договорів на підставі яких може бути здійснено розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, серед яких є: ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності; ліцензійний договір; договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності;

договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності; інший договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності [1].

Різновидами ліцензій на використання об'єктів права інтелектуальної власності, є:

- виключна ліцензія (ліцензіар надає лише одному ліцензіату виняткове право на використання предмета ліцензії у обмеженій сфері, відмовляючись при цьому від права самостійно використовувати даний об'єкт та видавати аналогічні ліцензії третім особам. Однак, за цими межами ліцензіар вправі самостійно використовувати об'єкт та видавати ліцензії, що не суперечать умовам уже виданої ліцензії. Отже, у разі отримання особою виключної ліцензії, наприклад, на виробництво товару певного промислового зразка, у неї повністю будуть відсутні конкуренти в даному сегменті ринку.);

- одинична ліцензія (видається лише одному ліцензіату на використання об'єкта у обмеженій сфері, при цьому за ліцензіаром залишається право використання цього об'єкта у зазначеній сфері. В даному випадку можливе існування на ринку двох конкурентів: правоволодільца та ліцензіата);

- невиключна ліцензія (кількість ліцензіатів не обмежується, окрім того за ліцензіаром залишається право використання об'єкта у визначеній сфері. В разі отримання такого дозволу на ринку існує одночасна конкуренція ліцензіара та необмеженої кількості ліцензіатів з аналогічними правами.) [4, с.1].

Ліцензія (письмовий документ-дозвіл без укладення письмового договору), як правило, видається на право використання таких творів, як комп'ютерні програми чи електронні бази даних, а з метою надання прав на використання літературних письмових творів укладається ліцензійний договір. Останній може перелічувати право ліцензіата видавати (укладати) субліцензійний договір, за яким субліцензіат надає іншій особі (субліцензіату) субліцензію на використання об'єкта права інтелектуальної власності. У цьому разі відповідальність перед ліцензіаром за дії субліцензіата несе ліцензіат, якщо інше не встановлено ліцензійним договором [5, с.3].

Договори в сфері інтелектуальної власності мають відповідати загальним цивільно-правовим вимогам, встановленим для договорів. Саме наявність ліцензійного договору в підприємницькій або іншій діяльності має важливе значення для правового регулювання цивільно-правових відносин між їхніми суб'єктами, в тому числі, для здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Бібліографічні посилання:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003.- NN 40-44. - ст.356.
2. Кирилюк А.В. Особливості ліцензійного договору на використання об'єктів інтелектуальної власності. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v43/17.pdf>
3. Недогібченко Є.Г. Ліцензія на використання об'єктів інтелектуальної власності. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2793/tezyoltavanedogibchenko_29022016.pdf
4. Бабійчук А. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dominanta.od.ua/news/licenzija_na_vikoristannja_ob%20%90%99ekta_prava_intelektualnoi_vlasnosti

5. Дзера О.В. Цивільне право України. Особлива частина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/73375-ltsenzya-na-vikoristannya-obkta-prava-ntelektualno-vlasnost.html>

Михайлюк Алла Сергіївна,
студентка четвертого курсу
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Новосад Анастасія Сергіївна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільно-правових
дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПОРЯДОК ПОДАННЯ ЗАЯВ ОСОБАМИ, ЯКІ ПРИЙМАЮТЬ УЧАСТЬ У ЦИВІЛЬНІЙ СПРАВІ

Відповідно до статей 55, 124 Конституції України кожному гарантується судовий захист його прав, свобод та законних інтересів. Реалізація права на судовий захист багато в чому залежить від належного правового механізму [1, с. 67]. Відповідно до ст. 3 ЦПК України кожна особа має право звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів. Іншими словами, особа, яка звертається до суду бажає отримати від суду рішення, яке за своїм змістом відповідатиме саме її інтересам. Прагнучи такого результату особа іноді не усвідомлює, що на вказаному шляху можуть траплятись різні перепони юридичного характеру або події повсякденного життя, що ускладнюють чи унеможливають реалізацію поставлених планів. Такі обставини існують на різних стадіях цивільного процесу, зокрема на стадії відкриття провадження у цивільній справі, у вигляді відмови у відкритті провадження у цивільній справі.

Бичкова С.С. визначає, що рушійною силою цивільного процесу є подання до суду позовної заяви, заяви або заяви про видачу судового наказу. Після отримання судом вказаних документів розпочинається складна та тривала юридична процедура спрямована на розгляд та вирішення викладених в цих документах питань. Першою стадією цивільного процесу є стадія відкриття провадження у справі. На цій стадії судом здійснюється комплекс процесуальних дій, що закріплюються у відповідних процесуальних юридичних фактах, зокрема, винесених ухвалах про: залишення позовної заяви без руху; повернення позовної заяви; відмову у відкритті провадження у справі; відкриття провадження у справі [4, с. 89].

Підстави та порядок постановлення вказаних ухвал визначений в нормах глави 2 розділу III ЦПК України. Відповідно до ч. 1 ст. 122 ЦПК України суддя відкриває провадження у цивільній справі не інакше як на підставі заяви, поданої і оформленої в порядку, встановленому ст.ст. 118-120 ЦПК України. На стадії відкриття провадження у справі суддя здійснюючи розумово-процесуальну діяльність повинен визначити наявність підстав для залишення позовної заяви без руху або підстав для повернення заяви позивачу.